

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

doc. Mgr. Gabriela Olchowa, PhD.

Katedra slovanských jazykov

Filozofická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

KARTA PRACY

Temat: *Refleksje nad skutkami dynamicznego rozwoju ruchu turystycznego*

1. Proszę wysłuchać wypowiedzi na temat „Wad i zalet rozwoju turystyki” i uzupełnić luki.

Przemiany jakie zachodzą pod wpływem turystyki możemy podzielić na 3 grupy: wpływ na ....., wpływ na ..... i wpływ na środowisko. Turystyka pełni szereg funkcji społecznych: dzięki poznawaniu nowych tradycji oraz ludzi wzrasta ..... i ..... wobec innych kultur.

Kontakt oznacza również ..... sobie określonych ....., sposobów zachowań, sposobów ubierania się, mówienia itp. Kolejną zaletą jest stałe ..... lokalnych mieszkańców – ..... oni ..... dotycząca historii i kultury swojego regionu, uczą się także języków obcych.

Do negatywnych zjawisk społecznych ..... wraz z rozwojem ruchu turystycznego należy ..... czy inne zachowania patologiczne, a także zanik lokalnych obyczajów, ... kulturowych. Duża liczba turystów powoduje ..... dla zabytków i twórców kultury materialnej. Może także wpływać na ..... różnych ....., takich jak malaria czy AIDS.

Turystyka ma ..... na gospodarkę poszczególnych regionów, miast czy państw. Może odgrywać ważną rolę w .....

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

..... narodowego dla poszczególnych mieszkańców. Dzięki niej powstają nowe ....., zmniejsza się ..... i to nie tylko w typowo turystycznych zawodach. Turystyka wpływa także na ..... handlu, ..., bankowości, branży budowniczej, czy ..... . Powstają nowe ....., a także rozwija się .....: lotniska, dworce, porty, drogi, parkingi itp.

Do negatywnych skutków rozwoju turystyki należy niewątpliwie wzrost cen ..... i ..... w obszarach obsługujących podróży. Turystyka, podobnie jak większość działalności człowieka, może powodować różnego rodzaju skutki dla ..... . Pozytywne są wszelkie działania na rzecz ..... , takie jak powstawanie parków narodowych, czy ..... . Ponadto w miejscowościach turystycznych rozbudowuje się infrastrukturę komunalną, ..., ..., czy oczyszczalnie ścieków oraz poprawia się estetykę krajobrazu tworząc miejsca zawierające dużo zieleni. Niestety, turystyka ma też olbrzymi negatywny wpływ na przyrodę. Ruch samochodowy czy samolotowy ..... . Pod nowe ośrodki turystyczne ..... lub zajmuje tereny zielone. Podczas wędrówek po szlakach niszczą ścieżki, dochodzi do ....., czy zadeptywania roślinności, zaśmieciania terenu oraz ..... zwierzynie poprzez hałas.

(<https://zpe.gov.pl/a/film-edukacyjny/DKB3wIDWI>)

2. Nazwy czynności

A.

Nazwy czynności (nomina actionis)

Nazwy czynności w większości przypadków stanowią formacje regularnie tworzone od czasowników za pomocą przyrostków:

-anie (od czasowników zakończonych na **-ać** w bezokoliczniku) np. *pisać – pisanie, czytać – czytanie*;

-enie (od czasowników zakończonych w bezokoliczniku na **-eć, -ić // -yć**) np. *milczeć – milczenie, liczyć – liczenie*, w czasownikach kończących się na **-ić** zachodzą czasem

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

wymiany morfologiczne, np. *chodźć – chodzenie – (dź // dz), prosić – proszenie – (ś // sz), czyścić – czyszczenie – (ść // szcz);*

-cie (od czasowników dokonanych na **-ąć, -nąć** w bezokoliczniku) np. *zacząć – zaczęcie, pchnąć – pchnięcie – (ą // ę); (n // ń)*. Niektóre czasowniki na **-nąć** przybierają także przyrostek **-enie**, np. *pragnąć – pragnienie* 2. (od czasowników rdzennych, zakończonych samogłoską) np. *żyć – życie, bić – bicie; drzeć – darcie, trzeć – tarcie* (od dokonanych form czasownika ruchu ‘iść’) np. *wyjsć – wyjście, dojsć – dojście;*

-acja (od czasowników obcego pochodzenia z przyrostkiem **-ować** w bezokoliczniku) np. *koordynować – koordynacja, generalizować – generalizacja*. Formacje te mogą występować obocznie z formami utworzonymi przyrostkiem: **-anie**, np. *koordynowanie // koordynacja, generalizowanie // generalizacja*.

Czasem formacje z przyrostkiem **-acja** mają wtórne znaczenie wytworu czynności lub obiektu, np. *administrować – administracja ‘administrowanie’ administracja ‘urząd’*.

(Józef Pyzik, *Przygoda z gramatyką. Fleksja i słowotwórstwo imion. Ćwiczenia funkcjonalno-gramatyczne dla cudzoziemców (B2, C1)*, Kraków: Universitas, 2011, s. 299)

B.

Na podstawie powyższych wiadomości proszę wykonać ćwiczenie. Od czasowników podanych w nawiasie proszę utworzyć formy nazw czynności i zapisać je w miejsce kropek.

Wzór: Cieszy mnie ...**pomaganie**... (pomagać) słabszym ode mnie.

1. .... (Czytać) przy słabym świetle niszczy wzrok.
2. Męczy mnie ..... (oglądać) telewizji.
3. Nie znoszę ..... (prac) i .....(prasować).
4. .... (Opalać się) w południe nie jest zdrowe.
5. .... (Milczeć) nie zawsze jest złotem.
6. Gimnastyka ma dla zdrowia duże ..... (znaczyć).
7. Wszystko zależy od punktu ..... (widzieć).
8. .... (Oglądać) telewizji może być męczące.
9. Sprawia mi przyjemność ..... (uczyć się) języków obcych.
10. .... (Prowadzić) auta nie jest czynnością zbyt skomplikowaną.
11. .... (Plotkować) to ich specjalność.
12. .... (Dźwignąć) tej torby jest ponad moje siły.

**The V4 Humanities Education for the Climate.
 Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]**

13. Nie lubię ..... (myć) naczyń.
14. .... (Wyjść) na szczyt było łatwiejsze niż ..... (zejść).
15. (Pomiąć) milczeniem naszej prośby było nietaktem z naszej strony.
16. Do ciebie należy ..... (wyciągnąć) wniosków.
17. .... (Bić) dzieci w szkole jest zabronione.
18. Nie było zbyt łatwe ..... (wybrnąć) z tej sytuacji.
19. .... (Głosić) pięknych haseł to jego specjalność.
20. .... (Grozić) mu niczego nie zmieni.

(Józef Pyzik, *Przygoda z gramatyką. Fleksja i słowotwórstwo imion. Ćwiczenia funkcjonalno-gramatyczne dla cudzoziemców (B2, C1)*, Kraków: Universitas, 2011, s. 300)

C.

Proszę wskazać nazwy czynności występujące w tekście o „Wadach i zaletach rozwoju turystyki” z części 1.

.....

.....

.....

3. Na podstawie uzupełnionego tekstu proszę wpisać do tabelki wady i zalety rozwoju turystyki, które należy wymienić według ich wpływu na społeczeństwo, gospodarkę i środowisko. Jeśli to możliwe, proszę zastosować nazwy czynności.

ROZWÓJ TURYSTYKI

	WPŁYW NA SPOŁECZEŃSTWO	WPŁYW NA GOSPODARKĘ	WPŁYW NA ŚRODOWISKO
ZALETY			

**The V4 Humanities Education for the Climate.
Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]**

WADY			
-------------	--	--	--

4. Proszę wysłuchać wypowiedzi o skutkach rozwoju ruchu turystycznego w stolicy Meksyku, prowadząc notatki, by udzielić odpowiedzi na pytania:

Jakim miastem jest Meksyk?

.....
.....

Co możemy zobaczyć w Meksyku?

.....
.....

Co jest ważne dla mieszkańców miasta?

.....
.....

Do czego przyczynia się stale rosnące zatrudnienie w branży turystycznej?

.....
.....

Jakie skutki powoduje wzrost cen towarów i usług?

.....

**The V4 Humanities Education for the Climate.
Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]**

.....
Dlaczego powszechny dostęp do usług turystycznych, atrakcji czy dóbr luksusowych dla Meksykanów jest utrudniony?

.....
.....
Co powoduje wzrost liczby turystów w Meksyku?

.....
.....
Co jest wielkim problemem miasta?

.....
5. Proszę utworzyć pytania do podanych odpowiedzi.

.....
Kraków jest jednym z najważniejszych turystycznych punktów na mapie Polski. W 2019 roku Kraków odwiedziło 14 milionów turystów, z czego 3,5 miliona to byli obcokrajowcy.

.....
Takie zainteresowanie Krakowem sprawia, że rozwija się infrastruktura transportowa, branża gastronomiczna i hotelarska. Miasto organizuje różnego rodzaju festiwale, koncerty i wydarzenia, dlatego powstały TAURON Arena, Centrum Kongresowe ICE czy EXPO Kraków.

.....

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

Miasto zмага się często z olbrzymimi korkami, brakiem miejsc parkingowych czy tłokiem w komunikacji miejskiej. Dodatkowo transport wpływa na smog, który w Krakowie jest olbrzymim problemem. Należy także wspomnieć, że wielu turystów zakłóca spokój mieszkańców.

.....

Turystyka jest ważnym źródłem dochodu dla wielu miejscowych kierowców taksówek, restauratorów, hotelarzy, przewodników wycieczek, sprzedawców pamiątek itp.

.....

Negatywnym skutkiem jest zjawisko krótkoterminowego wynajmu mieszkań, które prowadzi do spadku liczby stałych mieszkańców tych dzielnic, gdzie rozwija się taki proceder. Oprócz tego znaczny wzrost cen nieruchomości czy zakwaterowania.

.....

Kraków z jednej strony dba o estetykę otoczenia oraz ład przestrzenny, ale z drugiej pod nowe inwestycje zabudowuje się tereny zielone, w tym korytarze przewietrzające miasto.

Zadanie domowe

1. Proszę przygotować wypowiedź na temat: *W jaki sposób można podróżować, by chronić środowisko przyrodnicze?*
2. Przetłumacz na język słowacki wyrazy i wyrażenia z zakresu turystyki i ekologii, które pojawiły się w filmie „Wady i zalety rozwoju turystyki”:

podnoszenie kwalifikacji

wzrost przestępczości

zachowania patologiczne

zagrożenie

rozprzestrzenianie się chorób

dochód narodowy

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

miejsca pracy
bezrobocie
transport
infrastruktura komunalna
kanalizacja
wodociągi
oczyszczalnia ścieków
zanieczyszczenie powietrza
wycinka lasów
erozja gleb
zadeptywanie roślinności
zaśmiecanie terenu
zakłócanie spokoju
dziedzictwo
przynależność etniczna
zatrudnienie
sytuacja materialna
powszechny dostęp
ubóstwo
baza noclegowa
węzeł komunikacyjny
branża gastronomiczna
komunikacja miejska
krótkoterminowy wynajem mieszkań
zakwaterowanie
ład przestrzenny
korytarze przewietrzające